Διάλογος περί προσευχής (Γέροντας Κλεόπας Ηλίε)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 5 Οκτωβρίου, 2016

– ***Τι είναι η προσευχή και ποια τα είδη της, κατά τους αγίους Πατέρες;***

– Προσευχή είναι η συνομιλία με τον Θεό. Είναι βλαστός της πραότητας και της αοργησίας, είναι καρπός της χαράς και της ευχαριστίας. Κατά τον Ευάγριο τον Ποντικό, είναι η αποδίωξη της λύπης και της απελπισίας. Είναι η ένωση και συνάφεια του ανθρώπου με τον Θεό και, κατά τους Πατέρες, η δύναμη του κόσμου, η συμφιλίωση με τον Θεό, η μητέρα των δακρύων και η θυγατέρα αυτών. Η προσευχή είναι το κλειδί της βασιλείας των ουρανών και, κατά τον Ρώσο άγιο Θεοφάνη τον Έγκλειστο, είναι η ανάβαση του νου και των σκέψεών μας στον Θεό.

Η προσευχή έχει τρεις βαθμούς: Στον πρώτο ανήκει η προφορική ή σωματική προσευχή, στον δεύτερο η νοερά και στον τρίτο η καρδιακή.

– Πώς γνωρίζει κάποιος ότι προσευχήθηκε αληθινά στον Θεό;

– Η αίσθηση της παρουσίας του Θεού στην προσευχή μας γίνεται κυρίως όταν ο προσευχόμενος δεν απαγγέλλει τίποτε με λόγια. Γι’ αυτό, όταν τα λόγια της ευχής φθάσουν στην καρδιά, τότε σίγουρα αυτή η προσευχή είναι αληθινή.

– Γνωρίζει ο άνθρωπος πότε πέρασε από τη μία βαθμίδα της προσευχής στην άλλη;

–Η μετάβαση του προσευχόμενου από την κατώτερη στην ανώτερη βαθμίδα της προσευχής, καθώς και η πνευματική του πρόοδος, δηλαδή η ανάβασή του σ’ αυτές τις τρεις πνευματικές βαθμίδες, κατά τους περισσότερους αγίους Πατέρες, δεν γίνεται γνωστή στον προσευχόμενο.

Η πνευματική ανάβαση στην προσευχή μοιάζει με την ανάπτυξη ενός φυτού· αυξάνεται αυτό χωρίς να γνωρίζει και να αντιλαμβάνεται τις στιγμές της αναπτύξεώς του. Μοιάζει με ένα παιδί που μεταβαίνει από τη μία ηλικία στην άλλη,

χωρίς να μπορεί να ξέρει τον ακριβή καιρό της αναπτύξεώς του. Αυτή η πνευματική ανάβαση του ανθρώπου δεν είναι μόνο καρπός των κόπων του, αλλά περισσότερο **δώρο της χάριτος** και του θείου ελέους. Και είναι μυστική αυτή η πρόοδος από θεία οικονομία, για να μην πέσει ο άνθρωπος στην υπερηφάνεια στηριζόμενος στις δικές του δυνάμεις.

Ωστόσο ο αββάς Ισαάκ ο Σύρος μας φανερώνει μερικά σημεία με τα οποία μπορεί κανείς να καταλάβει σε ποια πνευματική βαθμίδα είναι. Λέει: «Ο άνθρωπος, όσο βρίσκεται στην αμέλεια, φρίττει την ώρα του θανάτου, και όταν πλησιάζει προς τον Θεό, φοβάται το αντίκρυσμα του δίκαιου Κριτή. Ενώ όταν φθάσει στο πλήρωμα της θείας αγάπης από την παρούσα ζωή, τότε δεν υπάρχουν αυτές οι δύο δυσκολίες».

– ***Τι είναι η νοερά και τι η καρδιακή προσευχή;***

– Η **νοερά προσευχή** είναι εκείνη που γίνεται με στοχασμούς και ο νους συνηθίζει να βυθίζεται την ώρα της προσευχής, να τη λέει εξ ολοκλήρου μυστικά και χωρίς να διασκορπίζεται. Την περίοδο αυτή ο νους ειρηνεύει, ενώνεται με τις λέξεις της ευχής και την απαγγέλλει μυστικά. Η **καρδιακή προσευχή** είναι η προσευχή της νοερής αισθήσεως. Κατ’ αυτήν, όταν η εργασία της ευχής που γινόταν στον νου αρπαχθεί από την καρδιά, τότε η νοερά προσευχή που ήταν σκέψη, τώρα γίνεται νοερή αίσθηση, η οποία γίνεται πνευματική ανάγκη στον άνθρωπο. Όποιος έφθασε σ’ αυτή την προσευχή της καρδιάς, από όπου πηγάζουν τα αισθήματα του ανθρώπου, προσεύχεται χωρίς λόγια, επειδή ο Θεός είναι Θεός της καρδιάς. Απ’ αυτή τη βαθμίδα αρχίζει η αληθινή πρόοδος στην προσευχή. Αυτή την προσευχή μπορεί να την εξαφανίσει η πολλή ανάγνωση και η επιμονή ενός ακόμη λογισμού, ενώ η παραμονή σ’ αυτή την αίσθηση της προσευχής διαφυλάσσεται με τη συνεχή επίκληση μόνο των λέξεων της ευχής. Λοιπόν, από όσα σημειώσαμε μέχρι εδώ, πρέπει να θυμόμαστε ότι **η νόηση και η αίσθηση είναι δύο δυνάμεις της προσευχής** , κατά τον άγιο Θεοφάνη τον Έγκλειστο.

– Πώς μπορούν σήμερα οι άνθρωποι να εκτελέσουν την εντολή του αποστόλου Παύλου «Αδιαλείπτως προσεύχεσθε»;

–Μπορεί κανείς να προσεύχεται αδιάκοπα, αν βρίσκεται πάντοτε με τον νου και την καρδιά του ενώπιον του Θεού. Με τα χέρια του μπορεί να εργάζεται, ενώ με τον νου και την καρδιά του να υψώνεται στον Θεό. Και ακόμη αυτό έχω να προσθέσω, ότι το βασικό γνώρισμα αυτής της προσευχής είναι να υπάρχουν ενωμένα ο νους και η καρδιά μας και αχώριστα από τον Θεό, σ’ οποιοδήποτε τόπο και χρόνο βρισκόμαστε. Να έχουμε πάντοτε την αίσθηση της παρουσίας του Θεού. Αυτή η εργασία ισχύει για όλες τις τάξεις της προσευχής και θεωρείται μια προσευχή ακατάπαυστη, κατά τον άγιο Θεοφάνη τον Έγκλειστο. Αυτή την αίσθηση και συνεχή θεωρία του Θεού είχε ο μακάριος προφήτης Δαβίδ, όταν έλεγε: «*Προωρώμην τον Κύριον ενώπιόν μου δια*

παντός, ότι εκ δεξιών μου εστίν, ίνα μη σαλευθώ» (Ψαλμ. 15:8).

Πρέπει λοιπόν να καταλάβουμε ότι η ζωή του ανθρώπου είναι μία αδιάκοπη προσευχή, όταν αυτός σκέπτεται νοερά πάντοτε τον Θεό.

– Υπάρχει άλλη βαθμίδα προσευχής μετά από την καρδιακή προσευχή;

–Υπάρχει η πνευματική προσευχή που γίνεται **εν εκστάσει,** γι' αυτό και λέγεται εκστατική προσευχή και είναι πάνω από τα όρια της συνηθισμένης προσευχής. Αυτός που έφθασε σ' αυτή τη βαθμίδα δεν προσεύχεται πλέον, αλλά η ψυχή του αισθάνεται και βιώνει τις θείες ενέργειες. Σ' αυτή την προσευχή ένας μόνο από κάθε γενεά αξιώνεται να φθάσει με τη Χάρη του Θεού, όπως λέει ο άγιος Ισαάκ ο Σύρος.

– Πώς μπορούμε να φθάσουμε στην πνευματική προσευχή;

–Μητέρα της προσευχής είναι η Χάρη του Αγίου Πνεύματος. Αυτή διδάσκει τον άνθρωπο να προσεύχεται, να προοδεύει στην προσευχή, μέχρι να φθάσει στην ύψιστη βαθμίδα, που είναι **η εκστατική προσευχή**. Διότι **οκτώ είναι οι βαθμίδες της προσευχής**, κατά τους αγίους Πατέρες: Η εν πνεύματι φυσική θεωρία, δηλαδή σκέψεις για την δημιουργία του Θεού, η προσευχή με τη γλώσσα (προφορική), η προσευχή με τον νου και το στόμα, όταν δηλαδή προσεύχεσαι προφορικά και προσέχεις με τον νου τα όσα λες. Κατόπιν είναι η καθαρὰ νοερή προσευχή, μετά η νοερή και καρδιακή συγχρόνως προσευχή, όταν δηλαδή προσεύχεσαι μυστικά με νήψη και με αίσθηση της καρδιάς σου· κατόπιν η καρδιακή προσευχή, όταν δηλαδή ο νους είναι κλεισμένος στην καρδιά με τη Χάρη του Θεού και από εκεί υψώνεται στον ουρανό, και η τελευταία βαθμίδα είναι η εκστατική προσευχή, κατά την οποία ο άνθρωπος δεν γνωρίζει αν είναι με το σώμα ή χωρίς το σώμα. Σ' αυτή την προσευχή φθάνουν οι άγιοι με την Χάρη του Αγίου Πνεύματος.

(Από το άρθρο: «Διάλογοι περί προσευχής». Περιοδικό Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, Έκδ. Ι. Μ. Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, τ. 10 (1985), σελ. 46.)

(Πηγή: koinoniaorthodoxias.org)